

Talepapir

Arrangement: Samråd i UUI om spm. B og C

Hvornår: 25. oktober 2016, kl. 15.30

Udlændinge-, Integrations-
og Boligministeriet

DET TALTE ORD GÆLDER

19. oktober 2016

Sags nr. 2016 - 11285
Akt-id 133843

Samrådsspørgsmål B:

Ministeren bedes – i forlængelse af artiklen ”Flere klager over integrationsydelsen” og ”Jurister: Kriterier for lav ydelse til danske statsborgere holder ikke i retten” bragt i Politiken den 12. september 2016, redegøre for, om ministeren finder det tilfredsstillende, at integrationsydelsen er så vanskelig at administrere, at der er modtaget langt flere klager til Ankestyrelsen, siden reglerne blev ændret? Og er ministeren indstillet på at præcisere reglerne, så det er muligt at administrere dem i de enkelte kommuner?

Samrådsspørgsmål C:

Adskillige eksperter finder, at integrationsydelsen er i strid med EU-retten. Ministeren bedes på den baggrund redegøre for, om integrationsydelsen efter regeringens opfattelse er forenelig med EU-retten og i bekræftende fald begrunde dette.

Svar:

Jeg vil tillade mig at besvare de to spørgsmål samlet, da de begge omhandler integrationsydelse og udspringer af de samme avisartikler.

Spørgsmål B henviser til, at flere klager til Ankestyrelsen over integrationsydelsen.

Det bliver kædet sammen med, at reglerne om integrationsydelse skulle være vanskelig at administrere.

Den sammenkædning er jeg ikke enig i.

Det, der er sket pr. 1. juli i år, er jo, at reglerne om integrationsydelse er kommet til at omfatte en meget større persongruppe. Reglerne om integrationsydelse, der trådte i kraft 1. september 2015, omfattede alene nyankomne. Fra 1. juli i år omfatter reglerne om integrationsydelse imidlertid alle, der ikke opfylder opholdskravet.

Som tallene i jobindsats viser, var der godt 8.000 personer, der modtog integrationsydelse i juni måned i år. Måned efter var der 26.000 personer, der modtog integrationsydelse.

Det er en stigning på cirka 18.000 personer, og de fleste af dem har oplevet en ydelsesnedgang fra juni, hvor de typisk modtog kontanthjælp, til juli måned, hvor de overgik til integrationsydelse.

I hver sag har kommunen skullet træffe en ny afgørelse, hvor der er taget stilling til, hvilken ydelse personen er berettiget til.

Tredoblingen i antallet af modtagere, der får udbetalt færre penge end måneden før, vil naturligt betyde, at der kommer flere klagesager. Når man dertil lægger, at ansøger og kommunen kan have en forskellig opfattelse af sagens omstændigheder, er der ikke noget at sige til, at antallet af klager er steget.

Og i forhold til det antal klagesager vi har set, synes jeg også det hører med til billedet, at Ankestyrelsen i 2015 i alt behandlede 9.000 sager, der handlede om aktivloven. Der er ikke noget usædvanligt i, at der klages over kommunernes afgørelser på området.

Mange af de ting, som kommunerne skal vurdere i forhold til integrationsydelse, skulle de i øvrigt også vurdere efter de regler, der gjaldt for den tidligere starthjælp i perioden fra 2002 til udgangen af 2011.

Kommunerne administrerede med stor dygtighed reglerne om starthjælp indtil 31. december 2011. Og jeg er sikker på, at de vil gøre det samme med reglerne om integrationsydelse.

Så er det rigtigt, at der i forbindelse med lovændringen her i sommer har ligget en stor opgave i kommunerne. Kommunerne har skullet finde ud af, om de mange modtagere af uddannelseshjælp og kontanthjælp opfylder opholdskravet. Det er der taget højde for i lovforslaget, og det er kommunerne blevet kompenseret for, sådan som jeg også har redegjort for på et samråd i Beskæftigelsesudvalget den 11. august i år i svaret på samrådsspørgsmål BX.

Som jeg også var inde på ved den lejlighed – og som jeg gerne vil gentage her – er integrationsydelsen indført for at skabe et større incitament til at arbejde og blive integreret i det danske samfund og også for at gøre det mindre attraktivt at søge asyl i Danmark. Derfor har vi nu et opholdskrav for ret til kontanthjælp, sådan at man først får ret til kontanthjælp, hvis man lovligt har opholdt sig i sammenlagt mindst 7 år inden for de seneste 8 år her i riget. Hvis man ikke opfylder opholdskravet, kan man få

integrationsydelse. Dog gælder der visse undtagelser for borgere, der er omfattet af EU-retten.

Det leder mig over til spørgsmål C.

Der spørges nemlig her, om integrationsydelsen er forenelig med EU-retten?

Svaret på det spørgsmål er enkelt: Lovgivningen om integrationsydelsen er fuldt foreneligt med EU-retten. Det fremgår eksplicit af loven, at kravet om lovligt ophold her i riget i sammenlagt mindst 7 år inden for de seneste 8 år ikke gælder for EU- eller EØS-borgere, i det omfang disse efter EU-retten er berettigede til hjælpen.

Dermed er der i loven taget højde for Danmarks EU-retlige forpligtelser, og EU-retten kan indgå direkte i kommunernes og Ankestyrelsens afgørelser.

Spørgsmålet er så, hvad EU-retten betyder i forhold til de konkrete afgørelser af sager om kontanthjælp og integrationsydelse.

I forhold til danske statsborgere, der har haft ophold i et andet EU- eller EØS-land og vender tilbage til Danmark, skal der i forhold til EU-retten sondres mellem personer, der er økonomisk aktive ved deres tilbagevenden til Danmark, og personer, der ikke er.

Ifølge EU-reglerne om arbejdskraftens frie bevægelighed har vandrende arbejdstagere ret til samme sociale fordele som værtsstatens egne statsborgere. Også selvstændige erhvervsdrivende har ret til ligebehandling. Det betyder, at EU-borgere, herunder også danske statsborgere, der efter en periode i et andet EU-land f.eks. har opnået arbejdstagerstatus på det danske arbejdsmarked, vil kunne modtage kontanthjælp, uanset opholdskravet. Dette er der redegjort udførligt for i bemærkningerne til aktivloven, der indførte integrationsydelsen.

Så langt, så godt.

Det spørgsmål, der så er rejst i artiklen i Politiken, omhandler opholdskravets anvendelse i forhold til danske statsborgere, som efter ophold i et andet EU- eller EØS-land vender tilbage til Danmark som ikke-økonomisk ak-

tiv – altså uden at have haft arbejde, efter de er kommet tilbage til Danmark.

Udover en henvisning til en principafgørelse fra Ankestyrelsen om starthjælp fremgår det ikke nærmere af bemærkningerne til lovforslaget om integrationsydelsen, hvordan opholdskravet skal anvendes i forhold til denne persongruppe.

Det kan give anledning til tvivl, hvorvidt disse personer har ret til kontanthjælp eller integrationsydelse.

EU-reglerne har hidtil været fortolket sådan, at en dansk statsborger, der ikke har været økonomisk aktiv i Danmark efter sin tilbagevenden fra et andet UE- eller EØS-land skal opfylde opholdskravet for at få ret til kontanthjælp. Den fortolkning svarer til den fortolkning, der fremgår af Ankestyrelsens praksis om den tidligere starthjælp.

Imidlertid giver en EU-dom fra 2013 grundlag for at antage, at danske statsborgere, som vender tilbage til Danmark som ikke-økonomisk aktive efter at have opholdt sig i et andet EU- eller EØS-land, i kraft af unionsbor-

gerskabet under visse omstændigheder vil være berettigede til kontanthjælp i stedet for integrationsydelse, selv om de pågældende ikke opfylder opholdskravet.

Dommen fra 2013 omhandlede et tysk bopælskrav på mindst 3 år. Efter de tyske regler var tildelingen af uddannelsesstøtte til tyske statsborgere og andre EU-statsborgere i en periode på over et år til studier i en anden medlemsstats betinget af et enkeltstående krav om, at ansøgeren skulle have haft fast bopæl i Tyskland i mindst 3 år inden påbegyndelsen af studiet.

I dommen anerkendte EU-Domstolen, at et bopælskrav kan godtgøre, at der foreligger en vis grad af integration, men EU-Domstolen tillagde det også vægt, at der var tale om et enkeltstående bopælskrav, som udelukkede, at andre sociale eller økonomiske kriterier indgik i vurderingen af, om de omhandlede studerende udviste en tilstrækkelig grad af tilknytning til Tyskland og dermed havde ret til uddannelsesstøtte fra Tyskland.

På den baggrund fastslog EU-Domstolen i den konkrete sag, at det tyske bopælskrav var i strid med traktatens bestemmelser om unionsborgerskabet.

Der foreligger ikke praksis fra EU-domstolen, der konkret tager stilling til tilfælde, hvor EU-borgere vender tilbage til deres medlemsstat som ikke-økonomisk aktive og anmoder om social ydelse i lighed med kontanthjælp, der jo er betinget af, at ansøgeren opholder sig i det land, ydelsen udbetales fra.

Men på baggrund af dommen om den tyske uddannelsesstøtte må det antages, at det også i sager om integrationsydelse må bero på en konkret vurdering, om EU-retten fører til, at danske statsborgere, som efter ophold i et andet EU- eller EØS-land vender tilbage til Danmark som ikke-økonomisk aktive er berettigede til kontanthjælp som følge af deres samlede tilknytning til Danmark.

På den ene side vil der være tilfælde, hvor kravet om lovligt ophold her i riget i sammenlagt mindst 7 år inden for de seneste 8 år, vil kunne håndhæves uden videre. Det vil f.eks. være tilfældet, hvor en dansk statsborger har boet i et andet EU-land i størstedelen af sit liv og på et tidspunkt indrejser i Danmark som ikke-økonomisk aktiv. På den anden side vil der være tilfælde, hvor der ikke udelukkende kan lægges vægt på opholdskravet ved vurde-

ringen af, om den pågældende udviser en tilstrækkelig grad af tilknytning til Danmark. I dommen om den tyske uddannelsesstøtte nævnes flere kriterier, der kan have betydning ved en sådan vurdering, f.eks. at vedkommende har gået i skole i hjemlandet i en betydelig periode, ligesom sociale eller økonomisk bånd kan føre til, at den pågældende må anses for at have tilstrækkelig tilknytning til hjemlandet.

Burde man i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslagene om integrationsydelse have været opmærksom på dommen om den tyske uddannelsesstøtte og om den kunne have betydning også for kontanthjælp og integrationsydelse?

Ja, det burde man, og det er beklageligt, at det ikke skete. I forbindelse med udarbejdelsen af lovforslagene støttede man sig imidlertid til den hidtidige danske praksis på området, som ikke har været underkendt, og som også har været vurderet af Ombudsmanden så sent som i foråret 2014.

Men vi er altså nu nået frem til, at der i forhold til det, der står om forholdet til EU-retten i bemærkningerne til

de to lovforslag om integrationsydelse, som blev vedtaget i 2015 og 2016, er brug for en præcisering af, hvad der gælder i forhold til danske statsborgere, der efter ophold i et andet EU- eller EØS-land vender tilbage til Danmark som ikke-økonomisk aktive.

Som nævnt må det her bero på en konkret vurdering, om EU-retten fører til, at borgeren er berettiget til kontanthjælp som følge af deres samlede tilknytning til Danmark.

Ministeriet ser nu på, hvordan vi bedst kan vejlede kommunerne om de momenter, der skal lægges vægt på, når tilknytningskravet skal afgøres ud fra en konkret, individuel vurdering.

Det vil vi naturligvis gøre hurtigst muligt og i samarbejde med Justitsministeriet.

Det er samtidig vigtigt at understrege, at opholdskravet stadig gælder. Det er alene i de sager, hvor danske statsborgere har benyttet sig af deres ret til at færdes og tage ophold i andre EU-lande og ikke er økonomisk aktive ved hjemkomsten, at der kan være baggrund for en for-

nyet vurdering af, om der skal udbetales kontanthjælp i stedet for integrationsydelse.

Tak for ordet.